

Miljøverndepartementet
Postboks 8013 DEP
0030 OSLO

OSLO, 09.09.2013

Høringsuttalelse vedrørende endring i tinglysningsloven

Innledning:

Vi viser til brev av 2013-06-21 fra Miljøverndepartementet der forslag til endring i tinglysningsloven er sendt på alminnelig høring.

Norsk Eiendomsinformasjon AS (NE) synes det er positivt at Miljøverndepartementet tydelig gir uttrykk for at formålet med lovendringen er å legge til rette for at aktører utenfor Statens kartverk kan drive verdiøkning på grunnboksdata, i egenskap av å være selvstendige behandlingsansvarlige i personopplysningslovens forstand.

Nærmere om hvorvidt det er behov for ny lovhjemmel:

Grunnboken inneholder informasjon som er tinglyst.

Høringsnotatet tar utgangspunkt i personopplysningslovens krav til et behandlingsgrunnlag dersom aktører skal få tilgang til store mengder grunnboksdata. Videre legges det til grunn at det i dag ikke forefinnes noen tydelig lovhjemmel som åpner for å avgi store mengder data fra Grunnboken. Det vises til at Justis- og beredskapsdepartementet har påpekt dette i en høringsuttalelse datert 2012-08-10.

Vi er litt overrasket over dette, da NE helt siden ca. 1990 har hatt tilgang til en fullstendig kopi av grunnboksdatabasen. Denne tilgangen har selskapet hatt også i alle år etter at personopplysningsloven og dens krav til behandlingsgrunnlag trådte i kraft i 2001.

Vi tillater oss derfor å sette søkelys på om det virkelig er behov for en ny lovhjemmel for at aktører utenfor Staten skal få tilgang til store mengder data, og få et tilhørende behandlingsgrunnlag for å kunne behandle tinglyst informasjon. I denne forbindelse vil vi minne om at det var nettopp Justis- og beredskapsdepartementet som formelt sett foresto avgivelse av en løpende oppdatert kopi av grunnboksdatabasen til NE i en

drøy 20-års-periode fra ca. 1990. Så langt vi vet skjedde dette uten at det forelå noen lovhjemmel for avgivelsen utover de lovreglene som forefinnes på området i dag.

Hensyntatt at Justis- og beredskapsdepartementet i alle år klarte seg uten en slik lovhjemmel som nå foreslås, er det derfor et åpent spørsmål om det virkelig er behov for den foreslåtte lovendringen.

Miljøverndepartementets forslag til lovtekst vil uansett innebære en tydeliggjøring, forutsatt at forskriftene som blir gitt i medhold av foreslått lovtekst virkelig gir aktørene utenfor Statens kartverk tilgang til rådata fra Grunnboken. Det synes vi er positivt.

Dagens personopplysningslov lister opp de ulike behandlingsgrunnlag i § 8. Behandling av tinglyst informasjon er en aktivitet som kan kategoriseres under flere av de alternative behandlingsgrunnlagene som allerede foreligger:

- § 8, 1. ledd «fastsatt i lov at det er adgang til slik behandling»:

Det ligger implisitt i tinglysingens funksjon, slik denne er beskrevet i tinglysingsloven, at aktører utenfor Staten skal ha anledning til å behandle tinglyst informasjon.

- § 8, 1. ledd, bokstav d «utføre en oppgave av allmenn interesse»:

Det å tilgjengeliggjøre tinglyst informasjon for informasjonssøkende er definitivt en behandling som er nødvendig for å utføre en oppgave av allmenn interesse. Dette gjelder uavhengig av om det er en offentlig eller privat aktør som utfører oppgaven.

- § 8, 1. ledd, bokstav f om interesseovervekt:

At noen profesjonelle aktører får anledning til å tilrettelegge tinglyst informasjon for informasjonssøkende, krenker ikke personvernet til dem som er registrert i Grunnboken. I dag kan hvem som helst i hele verden få tilgang til den samme informasjonen i form av enkeltopplysninger ved å ringe Statens kartverks tinglysingstelefon. Informasjonsavgivelsen er ikke formålsorientert og den skjer uten krav til at den informasjonssøkende identifiserer seg.

Hensynet til personvernet – forholdet til verdiskapning i privat sektor:

De personopplysningene som forefinnes i Grunnboken er begrenset til tinglyste opplysninger. Dette er opplysninger som er innhentet med det formål at de skal være tilgjengelige for allmennheten - det er derfor de er tinglyst, ref. også begrepet «tinglysing». Tinglyst informasjon står derfor i en særstilling ift. andre typer personopplysninger.

I denne sammenhengen vil vi vise til at personopplysningsloven § 6 uttrykkelig fastslår at personopplysningsloven ikke kan brukes til å begrense annen lovbestemt innsynsrett. Når det gjelder innsynsretten i tinglyst informasjon, så følger den av hele tinglysingens funksjon. Faktisk er innsynsretten så selvfølgelig at det i juridisk litteratur er gjort et poeng av at innsynsretten ikke engang er uttrykt direkte i tinglysingsloven (Falkanger sr. og jr. Tingsrett, 6. utgave side 520) .

I personopplysningsloven § 30 er forøvrig tinglyste opplysninger unntatt fra de strengere krav til behandling som loven legger til grunn for annen informasjon inneholdende personopplysninger. Hovedregelen i § 29 er at personopplysninger ikke kan overføres til utlandet, men for tinglyst informasjon inneholdende personopplysninger gjelder ingen slike begrensninger.

Fra NEs ståsted er det viktig at ikke personvern hensyn blir brukt som et middel til å reversere de gode intensjoner som beskrives i høringsnotatet om å legge til rette for verdiskapning i privat sektor.

Vi vil også påpeke at fallhøyden ved å gi aktører utenfor Statens kartverk liberal datatilgang fra Grunnboken er svært beskjeden fra et personvernståsted. Datatilsynet og Personvernemda har i sine avgjørelser i «Budstikka-saken» i 2007 åpnet opp for nettavisenes publisering av tinglyste hjemmelsoverganger. Pr. idag omfatter denne publiseringen mer enn 5 millioner gjeldende og historiske hjemmelsoverganger, inneholdende navn på kjøper og selger, identifikasjon av eiendommen, kjøpesum, mv. Denne informasjonen ligger fritt tilgjengelig på internett i søkbar form og uten tilgangskontroll. I realiteten omfatter dette hele grunnboksdatabasens hjemmelsdel.

På denne bakgrunn er det vanskelig å se at det kan være personvernmessige utfordringer forbundet med at profesjonelle aktører utenfor Statens kartverk gis tilgang til kopidatasett av Grunnboken for verdiskapning og viderebruk innenfor rammene av norsk lov.

Avsluttende kommentarer:

Foreslått lovtekst overlater fullt og helt til Miljøverndepartementet å gi innhold til bestemmelsen i form av en supplerende forskrift.

Det er viktig at det nå ikke tas grep som innebærer at NEs enerett blir erstattet av en nytt monopol i Statens kartverks regi. I den grad Miljøverndepartementet ser for seg at Statens kartverk skal drive ervervsvirksomhet utover det å være en rådataleverandør, forutsettes det at slik virksomhet skjer med de samme tilgangsbegrensninger og krav til varekost som gjelder for Statens kartverks betalende kunder.

NE ser frem til en forskrift som åpner for at aktører utenfor Statens kartverk på ikke-diskriminerende grunnlag får drive verdiskapning basert på rådata fra grunnboksdatabasen.

På denne måten kan man endelig realisere regjeringens innstilling i utredningen «Fremtidig organisering av tinglysingen» fra 2009. Som kjent innstilte regjeringen på å erstatte NEs enerett med en konkurranse blant private aktører på verdiøkning av rådata fra grunnboksdatabasen. Brønnøysundregistrene har for lengst lykket med en slik organisering, innenfor tilnærmet identisk lovverk i personopplysningsloven, offentlighetsloven, tinglysningsloven og konkurranseloven.

Med vennlig hilsen

Norsk Eiendomsinformasjon AS

Tom Slungaard
Juridisk direktør